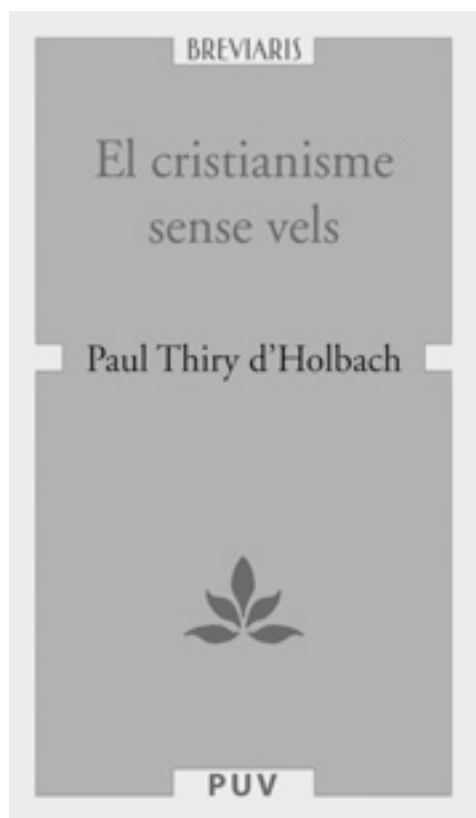

Un vell anticlerical

La Universitat de València recupera, per a la seua col·lecció «Breviaris», un vell clàssic divuitesc de la literatura anticlerical, obra d'un enciclopedista contumaç, al·lèrgic a l'aigua beneïda i aficionat a emmassacarar l'autoria dels seus llibres.

EL CRISTIANISME SENSE VELS

PAUL THIRY D'HOLBACH

TRADUCCIÓ DE JOSEP LLUÍS TEODORO

COL·LECCIÓ «BREVIARIS», 10

186 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

Le Christianisme dévoilée, ou examen des principes et des effets de la religion chrétienne (1761), és un pamflet agradable que exposa molt bé el pensament materialista de la Il·lustració. Caldria preguntar-se, d'entrada, què ha fet l'Església al llarg de la seua dilatada història per a fer-se mereixedora d'atacs tan radicals. Sens dubte, la sola propugnació d'un Déu totpoderós que ens ha creat i ens vigila no és una causa suficient. Són els excessos de la religió –tots els crims comesos en nom d'este Déu– els que cristal·litzen, en l'època il·lustrada, en un rebuig argumentat i perfectament simptomàtic. Paul Thiry d'Holbach és un autor més d'una nòmina brillant –encapçalada pel singular Voltaire (qui, per cert, no era gens amic de l'estil d'Holbach)– dedicada en cos i ànima a impugnar les males pràctiques del cristianisme. El poder eclesial, naturalment, va respondre més amb duresa que amb eficàcia: *Le Christianisme*

devoilée i altres llibres d'Holbach van ser esquinçats i cremats en públic gràcies a un decret del parlament francès del 18 d'agost de 1770. Més de dos segles després, este opuscle ressuscita de les seues cendres per a fer les delícies dels descreguts, que són els seus lectors naturals. Holbach, que era ateu però no era estúpid, va decidir en un primer moment publicar la seua obra tot atribuint-la a un altre autor, Nicolas Antoine Boulanger. Era una mesura profilàctica per evitar-se problemes. En realitat, el llibre és prou taxatiu en la defensa dels seus principis, però tampoc resulta res de l'altre món. Els seus arguments són fills d'una època i fins i tot quan invadixen parcel·les que ara ens resulten xocants no deixen de manifestar corrents ideològics presents a la cultura europea des d'antic. És el cas, per exemple, de l'antisemitisme larvat. Holbach, com molts en el seu temps, identifica el judaisme amb l'origen del cristianisme, i amb això es fa eco d'un pensament que ja prové dels romans. Roma va ser la primera a fomentar una visió antijueva en considerar inacceptable que este poble no volguera sotmetre's al seu imperi legal i cultural. Fet i fet, els arguments d'Holbach contra els cristians són simplement lògics. «¿Per quina mena de capgirament —escriu—

una religió que només respira concòrdia, dolçor, perdó de les injúries i submissió als sobirans s'ha convertit una i mil vegades en motiu de discòrdia, de furor, de revolta, de guerra i dels crims més negres?». I encara: «Quan ens queixem dels desordres dels capellans, ens tanquen la boca dient-nos “cal fer el que diuen, no el que fan”. ¿Quina confiança podríem tenir en uns metges que, quan patixen els mateixos mals que nosaltres, no es volen servir mai dels remeis que ells mateixos prescriuen?». Sí, és el problema amb el cristianisme (amb qualsevol religió, però especialment amb esta): naix massa pur, massa elevat, amb paraules certament màgiques, per a després arrossegar-se de seguida en la infàmia de la hipocresia i la malvestat. Holbach simplement verbalitza el que hui molta gent pensa o assumix tàcitament. Fins i tot resulta una mica ingenu en la seua simplicitat doctrinal. Però qui li negarà raó quan afirma, com qui no fa, que «són els fanàtics, els capellans i els ignorants els que fan les revolucions; les persones il·lustrades són sempre amigues del repòs». Potser Déu existix i ens mira ara amb ulls suaument admonitoris. En cas contrari, aplique's la doctrina Holbach.

Victor Cotlliure